

การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช
จังหวัดฉะเชิงเทรา

THE POLICY IMPLEMENTATION OF LIVING ALLOWANCE FOR THE ELDERLY : A CASE STUDY
OF THEPPHARAT SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, CHACHOENGSAO PROVINCE

วรพัชร สุชาติพิมลธร

Vorapat Suchatpimonthon

6514832014@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ โดยใช้หลักแนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของ วรเดช จันทรรคน เป็นแนวคิดหลักในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ จำนวน 7 คน ผลการศึกษา พบว่า การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช ประกอบไปด้วย 5 ด้านสำคัญคือ 1) ด้านโครงสร้าง 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านสถานที่และ 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ พบว่า ปัญหาด้านบุคลากรที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของกรมปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ที่มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงในเนื้อหาบางส่วนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่พบเครือข่าย หรือระบบการตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเกิดการไม่เสถียร จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนี้จะต้องทำการตรวจสอบในรายชื่อของผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพและอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้หัวหน้าส่วนและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการที่รับผิดชอบของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเข้าอบรมและพัฒนาตนเองเพื่อส่งผลให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง และยังคงศึกษาข้อมูลให้ถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้การดำเนินงานนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้รับการปฏิบัติและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การนำนโยบายไปปฏิบัติ ; เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ; องค์การบริหารส่วนตำบล

Keyword : THE POLICY IMPLEMENTATION ; ELDERLY ALLOWICE ; SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

*บทความนี้เรียบเรียงจากกรณีศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

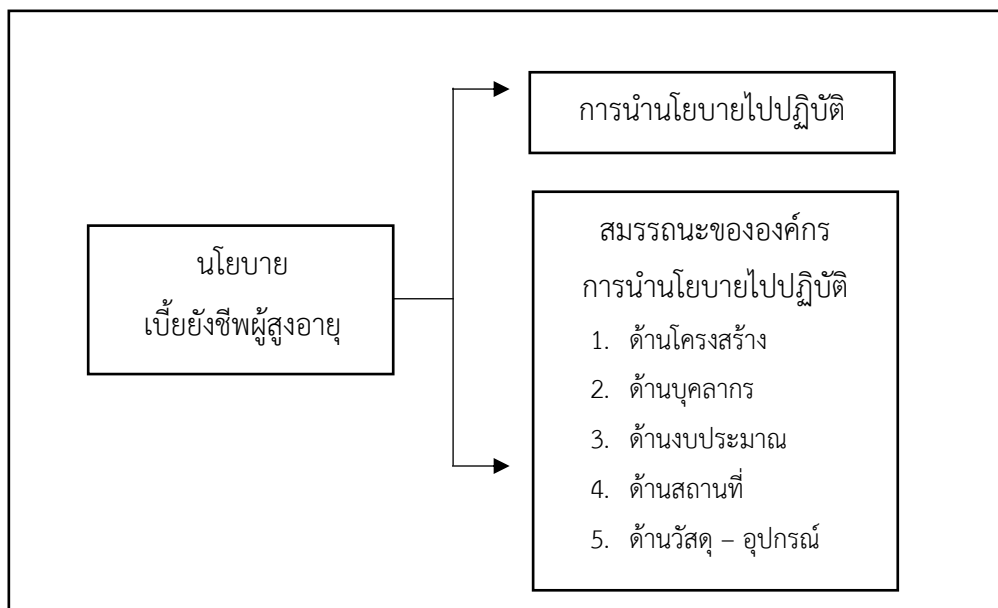
คำว่าผู้สูงอายุมีการใช้ครั้งแรกโดยคณะกรรมการการศึกษาการวิจัยและคำว่า “ผู้สูงอายุ” ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้สูงอายุ คือ บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่คำว่าผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือผู้สูงอายุวัยต้น ผู้สูงอายุวัยกลาง ผู้สูงอายุวัยปลาย และศตวรรษิกชน คือ ผู้สูงอายุวัยปลายสุดที่มีอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป ซึ่งจากที่กล่าวมานั้นประชากรไทยถือว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน หากดูจากประชากรทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุในช่วงวัยใดก็ตามซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เมื่อผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้น สุขภาพร่างกายเริ่มถดถอย แต่ในขณะเดียวกันผู้สูงอายุของประชากรไทยล้วนมีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันไป บางยังต้องทำงาน บางยังต้องดูแลสุขภาพ หรือรักษาโรคที่เป็นเมื่อถึงอายุที่สมควร ซึ่งจากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยครั้งแรกในปี 2537 และดำเนินการสำรวจในครั้งต่อมาจนถึงครั้งล่าสุดในปี 2564 ผลการสำรวจประชากรผู้สูงอายุแสดงให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง จากสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการอยู่อาศัย ภาวะสุขภาพ และแหล่งรายได้ได้ที่สามารถเห็นผลอย่างชัดเจนซึ่งหากกล่าวถึงแหล่งรายได้ของผู้สูงอายุนั้น นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพในการดำเนินชีวิตแต่ละวัน และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอุปโภคในด้านต่างๆ ของผู้สูงอายุไทยจากการสำรวจความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุไทยนั้น ในหนึ่งเดือนผู้สูงอายุไทยมีค่าใช้จ่าย คิดเป็นประมาณ 11,829 บาท ต่อเดือน นั่นคือ ผู้สูงอายุของไทย ยังคงต้องทำงานเพื่อสร้างรายได้และสามารถดำรงชีวิตในแต่ละวันได้อย่างปกติ ซึ่งการทำงานของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นการทำงานส่วนตัวโดยที่ไม่มีลูกจ้างหรืออยู่ในสถานภาพของผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือน จึงทำให้ภาพรวมการทำงานของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงเป็นการทำงานที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองจากแรงงานอย่างเหมาะสม และหากมองในทางกลับกันในกลุ่มของแรงงานผู้สูงอายุที่มีสถานะเป็นลูกจ้าง พบว่า เป็นการทำงานในภาคเกษตรกรรมที่ได้รับเงินเดือนที่ค่อนข้างต่ำหรือเฉลี่ย 5,459 บาทต่อเดือนหากเปรียบเทียบกับการทำงานในภาคบริการและการค้า (กรมกิจการผู้สูงอายุ , 2566. หน้า 21-27) และนอกเหนือจากรายได้ในการทำงานของผู้สูงอายุนั้นผู้สูงอายุยังคงมีเงินออมและทรัพย์สิน ซึ่งเงินออมในที่นี้หมายถึงการสะสมเงินทรัพย์สินและการลงทุนในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่รวมบ้านและที่ดินรวมทั้งยานพาหนะต่างๆ แต่ผู้สูงอายุที่มีเงินออมและมีทรัพย์สินมีเพียง 1 ใน 10 คนเท่านั้นที่มีเงินออมมากกว่า 4 แสนบาทขึ้นไปนั่นเอง และยังมีผู้สูงอายุจำนวนมากยังประสบปัญหาในเรื่องเงินออมและทรัพย์สินที่ยังไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องหนี้สินและภาวะซ้ำเติมโดยการออมของผู้สูงอายุหากจำแนกตามข้อมูลปี 2564 ผู้สูงอายุมีการออมร้อยละ 54.3 ซึ่งสามารถแบ่งได้ในอัตราการออมที่ไม่แตกต่างกันไป และถัดมาผู้สูงอายุได้รับการเกื้อหนุนจากครอบครัวภายใต้ของพฤติกรรมกรรมการสร้างครอบครัวของไทยที่มีการเปลี่ยนไปเป็นโสดเพิ่มขึ้น จำนวนบุตรน้อยลง ทำให้โครงสร้างของครอบครัวและรูปแบบการอยู่อาศัยในครอบครัวของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งสัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรืออาศัยอยู่กับคู่ที่เป็นผู้สูงอายุด้วยกันไม่มีบุตรหรือสมาชิกครอบครัวในวัยทำงาน จากรายงานการสำรวจพบว่าผู้สูงอายุได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากบุตร หลาน ในระหว่างหนึ่งปี อยู่ประมาณ 1,000 - 5,000 บาทหรือ 10,000 ถึง 30,000 บาท และนอกจากการได้รับเงินอุดหนุนจากบุตรหลาน นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังต้องได้รับการเกื้อหนุนทางด้านอาหาร เสื้อผ้า ของใช้ อีกเช่นกัน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566. หน้า 28-29)

หากกล่าวถึงสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุนั้น มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 48 วรรคสอง กล่าวว่าบุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปี และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ และการกำหนดในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุพุทธศักราช 2546 มาตรา 11 กล่าวว่า ให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองส่งเสริมและสนับสนุน ในด้านการบริการทางการแพทย์ สาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อีกมากมาย “เบี้ยยังชีพคนชรา” หรือ “เบี้ยคนแก่” เป็นเงินบำนาญผู้สูงอายุที่อายุครบ 60 ปีขึ้นไป เริ่มขึ้นในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อปีพ.ศ. 2552 ด้วยการใช้ระบบขึ้นทะเบียนก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นการยืนยันสิทธิ โดยไม่มีเงื่อนไขหรือคุณสมบัติด้านรายได้ มีเพียงการระบุว่าจะต้องไม่เป็นผู้รับสวัสดิการอื่นอยู่ก่อนแล้ว แต่ผู้สูงอายุในกลุ่มข้าราชการเกษียณอายุที่รับเงินบำนาญจากรัฐจะมีได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในกลุ่มนี้ ฉะนั้น รัฐบาลจึงมีส่วนที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อีกทั้งสนองความต้องการของประชากรในประเทศ เพื่อให้นโยบายเกิดผลอย่างแท้จริง การกระจายอำนาจในเรื่องของสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจึงมีการกำหนดให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับนโยบายไปปฏิบัติ ฉะนั้นนับว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานส่วนหนึ่งที่มีความใกล้ชิดประชาชนและเป็นหน่วยงานจากส่วนกลางมาปฏิบัติต่อประชาชนในพื้นที่แต่ละชุมชนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้นเอง และต่อมาสมัยรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ได้เนื่องจากปัจจุบันมีการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเพิ่มกำลังซื้อ ภายในประเทศ เนื่องจากมีสินค้าราคาแพงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จึงมีการปรับเบี้ยยังชีพเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยมีอัตราการปรับเป็นขั้นบันไดโดยผู้มีอายุ 60-69 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพในอัตรา 600 บาทต่อเดือน อายุ 70-79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพอัตรา 700 บาทต่อเดือน อายุ 80-89 ปีจะได้รับเบี้ยยังชีพอัตรา 800 บาทต่อเดือน และผู้มีอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพในอัตรา 1,000 บาทต่อเดือน โดยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันไดนี้มี 3 หน่วยงานที่รับผิดชอบคือกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ .กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566. หน้า 31-32) และในปัจจุบันยังคงใช้อัตราการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นแบบขั้นบันได ดังเดิม

จากการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าว จังหวัดฉะเชิงเทรา ยังเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ ซึ่งจากข้อมูล พบว่า มีอัตราผู้สูงอายุในปี 2565 จำนวน 137,303 คน จากประชากรทั้งหมดของในจังหวัดฉะเชิงเทรา และในปี 2565-2566 เขตอำเภอบ้านโพธิ์ มีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น จำนวนทั้งสิ้น 11,426 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2566. หน้า 6) ต่อมาการดำเนินการตามนโยบายจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช มีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพจำนวน 549 คน มีจำนวน 6 หมู่บ้าน แม้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชจะให้ความสำคัญและเล็งเห็นในการดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุในทุกกระบวนการแล้วนั้น ก็ยังประสบปัญหาในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพไปปฏิบัติกล่าวคือ การยืนยันตัวตนเพื่อขอรับเบี้ยยังชีพ และการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุผ่านธนาคาร อีกทั้งปัญหาสำคัญ คือ การที่ผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพผ่านทางบัญชีธนาคาร และไม่สามารถตรวจสอบ และถอนเงินออกจากบัญชีได้ด้วยตนเอง เนื่องจากต้องมีการเดินทาง ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนา ปรับปรุงในการบริการจ่ายเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้มาตรฐานขององค์กร และสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการนั่นเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยใช้ตัวแบบทางด้านการจัดการ (Management Model) เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งแนวคิดนี้ถูกพัฒนาในเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นไปที่สมรรถนะขององค์กร และเมื่อองค์กรนั้นๆ ได้รับการรับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว ทางองค์กรมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องและบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งตัวแบบนี้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะขององค์กรภาครัฐ และมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ซึ่งทางองค์กรต้องมีการรับมือและวางแผน เพื่อให้นโยบายที่ได้รับผิดชอบเป็นไปอย่างถูกต้อง ราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์

กรอบแนวคิดการวิจัย (วรเดช จันทรศร.(2552) อ้างถึงใน วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2566. หน้า 129-143)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเอกสารเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ สื่อ สิ่งพิมพ์ วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงาน การวิจัยวิทยานิพนธ์ ระเบียบคำสั่งหนังสือสั่งการเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติ
2. การรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักต้องเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา ไปสู่การปฏิบัติโดยตรงซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัย เลือกสุ่มโดยวิธีการแบบเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีหลักเกณฑ์การเลือกเฉพาะเจาะจงเป็น กลุ่มตัวอย่าง สำหรับผู้ที่มีเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำนโยบายเบี้ยยังชีพไปสู่การปฏิบัติ จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ได้แก่

1.1	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช	จำนวน 1 คน
1.2	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช	จำนวน 2 คน
1.3	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช	จำนวน 1 คน
1.4	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช	จำนวน 1 คน

2. กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช

อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่

1.1	หัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช	จำนวน 1 คน
1.2	ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช	จำนวน 1 คน

ซึ่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ดังที่กล่าวมานั้นนับว่ามีความเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายเบี้ยยังชีพไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก รับลงทะเบียน และตรวจคุณสมบัติของผู้สูงอายุโดยตรง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา และศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ.2552 และปรับปรุงแก้ไขถึงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

2. แบบสอบถามสำหรับการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคำถามสำหรับการสร้างเครื่องมือเชิงลึก โดยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช และกลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช โดยแนวคำถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยมีลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นคำถามที่เป็นข้อกำหนดที่ตายตัว โดยการสัมภาษณ์ผู้ใช้คำถามเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย 5 ข้อสำคัญ คือ 1. ด้านโครงสร้าง 2. ด้านบุคลากร 3. ด้านงบประมาณ 4. ด้านสถานที่ และ 5. ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือใช้ และยังมีประเด็นของปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการนำนโยบายเบี้ยยังชีพไปปฏิบัติ และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลก่อน และก่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ระบุวัน และทำการนัดหมายให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้า ซึ่งในการสัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึก และบันทึกภาพ โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยต้องทำการขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกก่อนทุกครั้ง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารถือว่าเป็นวิธีการการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวม ข้อมูลทั่วไปโดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วจากผู้อื่นได้แก่ หนังสือทั่วไป ตำรา คู่มือ วารสาร หนังสืออ้างอิง งานวิจัยวิทยานิพนธ์และเอกสารทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย กฎ ระเบียบพระราชบัญญัติ คำสั่งหรือประกาศ เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จัดเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติทั้งสิ้น

2. วิธีเก็บรวบรวมจากการออกภาคสนาม โดยใช้คำถามตามแบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยที่

ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามในการสัมภาษณ์และจัดบันทึกข้อมูลและบันทึกภาพตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกเป็นประเด็นหลักแต่ละประเด็น
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถามสำคัญและนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละบุคคลก่อนที่จะนำผลข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์
3. นำข้อมูลที่ได้จากการมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ.2552 และปรับปรุงแก้ไขถึงฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ก่อนนำจากข้อมูลไปเข้าระบบการวิเคราะห์

4. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการเข้าระบบวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อสรุปผลการวิจัยสภาพปัญหาและอุปสรรค อีกทั้งข้อเสนอแนะของการนำนโยบายเบี้ยผู้สูงอายุไปปฏิบัติกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและจากการออกภาคสนาม ตามตัวบ่งชี้ด้านการจัดการทั้ง 5 ด้าน สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ด้านโครงสร้าง พบว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการมีความเข้าใจตรงกันที่มีการมอบหมายให้สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีการกำหนดให้ตำแหน่งนักพัฒนาชุมชนและผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชนในสังกัดสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมและเบี้ยยังชีพยังเป็นงานด้านสวัสดิการจึงยึดตามมาตรฐานที่กำหนดในตำแหน่งข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการมอบหมายดูแลหน้าที่การรับผิดชอบ ซึ่งในการดำเนินการนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้นนักพัฒนาชุมชนจะเป็นผู้ดูแลและรับเรื่องการขึ้นทะเบียนการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร ย้าย เข้า-ออกในเขตพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชรับผิดชอบ และต้องดูแลเรื่องราวของงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลของหัวหน้าสำนักองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชและยังมีเจ้าหน้าที่ทางคลังมาช่วยดูแลในการจัดสรรงบประมาณและช่วยรายงานสรุปผลงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอีกด้วย

สำหรับในเรื่องระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความชัดเจนและเป็นทางการ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช ได้ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 เป็นแนวทางการดำเนินนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช มีหน้าที่เพียงการนำเอานโยบายมาปฏิบัติภายใต้การปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ให้ถูกต้องตามแบบการปฏิบัติ

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการมีความเข้าใจตรงกันในการดำเนินการนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องจำนวนมากสามารถแบ่งได้ 3 ส่วน คือ 1. เจ้าหน้าที่ในการรับลงทะเบียนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีหน้าที่รับลงทะเบียนเบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการ และเบี้ยผู้่วยเอดส์ รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ด้านงานสงเคราะห์และงานสวัสดิการอื่น ๆ 2. เจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบคุณสมบัติที่ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติผู้มาลงทะเบียนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 และ 3. เจ้าหน้าที่การคลัง ทำหน้าที่ดูแลเรื่องงบประมาณให้แก่หน่วยงานหรือองค์การรวมทั้งด้านงบประมาณที่ได้จัดสรรในส่วนของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในงานนั้นๆ ซึ่งการดำเนินการตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้น ในปีงบประมาณปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการแก้ไขของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2566 จึงส่งให้การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการขาดความรู้และความเข้าใจในบางส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการนั้นต้องช่วยในการดำเนินงานในนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นั่นเอง

ด้านงบประมาณ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช ได้รับงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นงบประมาณที่มอบให้แก่ผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียวและไม่สามารถนำไปใช้ดำเนินการในส่วนอื่น ๆ ได้ ฉะนั้นจึงถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่าและตรงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายโดยนำไปจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่มาลงทะเบียนไว้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชตามเกณฑ์คุณสมบัติของอายุที่ควรจะได้รับโดยแต่ละปีองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชจะได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับจำนวนผู้สูงอายุแต่ละปีนั้น ๆ และกระบวนการของงบประมาณแบ่งเป็นขั้นตอน คือ 1) การตรวจสอบรายชื่อผู้สูงอายุทั้งหมดทั้งรายเก่าที่ได้รับเบี้ยยังชีพอยู่แล้วและรายใหม่ที่มาลงทะเบียนในปีนั้น ๆ อีกทั้งผู้สูงอายุที่ย้ายเข้า- ออกจากเขตการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชเพื่อดำเนินการแจ้งต่อกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดสรรงบประมาณในปีถัดไป 2) องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช ไม่มีการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นเงินสดแล้วและไม่มีขั้นตอนของการเบิกเงินสดและนำไปจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุ แต่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชใช้วิธีการโอนเงินเข้าบัญชีให้แก่ผู้สูงอายุในนามผู้มีสิทธิหรือผู้รับมอบอำนาจในนามผู้มีสิทธิ โดยให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการโอนงบประมาณที่จัดสรรในแต่ละไตรมาสไปยังกรมบัญชีกลางเป็นผู้โอนเงินงบประมาณให้แก่ผู้สูงอายุโดยตรง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชจะต้องดำเนินการตรวจสอบผลการโอนเงินที่ดำเนินการโอนให้แก่ผู้สูงอายุในแต่ละเดือนว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งสามารถตรวจสอบจากตัวรายงานผลของกรมบัญชีกลางและรายงานสรุปยอดให้แก่ผู้บริหาร เพื่อทราบซึ่งทางองค์การได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจ่ายเงินโดยให้กรมบัญชีกลางเป็นผู้ดำเนินการแทน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติแน่ใจได้ว่างบประมาณจะไม่ถูกนำไปใช้ในการดำเนินงานอื่น ๆ และ 4. เมื่อสิ้นปีงบประมาณทางกองคลังต้องดำเนินการสรุปผลเพื่อจัดทำเป็นรายงานผลในปีงบประมาณนั้นๆและดำเนินการรายงานผลไปยังผู้บริหาร คือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชเพื่อให้นายกทำการตรวจสอบและเซ็นรับรอง แล้วดำเนินการจัดส่งให้จังหวัดภายในสิ้นปีงบประมาณ

ด้านสถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช มีการพิจารณาสถานที่ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางมาติดต่อราชการได้สะดวกโดยพิจารณาจากสถานที่ที่อยู่ใจกลางของตำบลเพื่อให้ประชาชนโดยรอบ

สามารถเดินทางมาได้โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชได้พิจารณาเป็นสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชเป็นจุดกึ่งกลางของตำบล เป็นสถานที่ที่การเดินทางสัญจรสะดวก มีรถสาธารณะผ่านบริเวณด้านหน้าสำนักงาน และเป็นสถานที่ที่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับประชาชนที่เข้ามาติดต่อขอรับบริการได้สะดวกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่เข้ามาติดต่อขอรับบริการแล้วยังสะดวกต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการเนื่องจากไม่ต้องทำการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอีกด้วย

ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีความเห็นไปในทางเดียวกันทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน คือวัสดุและเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานมีความเพียงพอและมีคุณภาพเพียงพอในการดำเนินงานซึ่งวัสดุที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร กระดาษ อุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น ซึ่งนับว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน จึงไม่พบปัญหา

ปัญหาและอุปสรรค ในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีปัญหาด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการขาดความรู้ความเข้าใจ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ฉบับปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขในบางส่วนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ที่มีบางช่วงเวลาเครื่องใช้หรือระบบตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ รวมทั้งตรวจสอบอื่น ๆ เพื่อไม่ก่อให้เกิดความผิดพลาดนั่นเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปราย โดยใช้หลักแนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของ วรเดช จันทรรค เป็นแนวคิดหลักในการวิจัย รวมทั้งการใช้ตัวแบบ และแนวคิดต่าง ๆ ดังรายละเอียดในบทที่ 2 ซึ่งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นับว่าเป็นแนวทางในการอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. ด้านโครงสร้าง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช มีการกำหนดโครงสร้าง แบ่งงาน ที่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดในตำแหน่งของราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักในการมอบหมาย ดูแลในหน้าที่การรับผิดชอบ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีการกำหนดให้ นักพัฒนาชุมชนและผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชนดูแลและนำนโยบายเบี้ยผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ซึ่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการต้องดำเนินการติดตามการขึ้นทะเบียนการรับเงินผู้สูงอายุ การรายงานผลเพื่อขอจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การดูแลของหัวหน้าสำนัก และเจ้าหน้าที่กองคลังมาช่วยดูแลในการจัดสรรงบประมาณ อีกทั้งยังดำเนินการรายงานสรุปผลงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นับว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีการดำเนินการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นไปด้วยความถูกต้องและชัดเจน สอดคล้องกับ ชรินทิพย์ วันดี (2554) ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในมุมมองของผู้สูงอายุ พบว่าการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย โดยรวมมีประสิทธิภาพมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงาน และด้านการให้บริการติดตามและประเมินผล

2. ด้านบุคลากร พบว่า เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2566 ฉบับปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไข ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพไปปฏิบัตินั้น ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 และปรับปรุงแก้ไขถึงฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 อยู่แล้ว อีกทั้งในช่วงขณะการรับยื่นยันสิทธิเพื่อขอรับเบี้ยยังชีพนั้น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการยังคงมีภาระงานด้านอื่นๆ รวมถึงไม่ว่าจะเป็นงานส่งเสริมและสวัสดิการสังคม ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มเปราะบาง คนพิการ ผู้ป่วยเอดส์ และงานกลุ่มสตรี ส่งผลให้มีภาระงานที่มากขึ้นและมีการแก้ไขปัญหาด้วยการขอให้หัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน โดยทุกคนมีหน้าที่หลักของตนเองที่ต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้วซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับ ภัทรภร พวยพั่ง (2531) พบว่า ปัญหาด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานในส่วนของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่และบุคลากรมีความรับผิดชอบในงานอื่นอีกมากมายนอกจากงานภายในองค์กร และยังมีจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงจังหวัดพะเยา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา มีภาระงานจำนวนมาก ประกอบกับจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพจำนวนมาก จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับ สิริวารธณ โปธิ์เหมือน (2562) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติกรณีศึกษาเทศบาลตำบลหาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัญหาในด้านบุคลากรที่ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีหน้าที่ที่รับผิดชอบเช่นกัน และดำเนินการแก้ไขโดยการหาเจ้าหน้าที่อาสาเข้ามาช่วยในการดูแลนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จึงเล็งเห็นว่า การหาเจ้าหน้าที่จากกอง/สำนักอื่น หน้าเจ้าหน้าที่จิตอาสา มาช่วยดูแลในส่วนนโยบายเบี้ยยังชีพนั้น บุคลากรหรือจิตอาสาที่มาช่วยจะไม่เข้าใจในส่วนของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างถูกต้องและชัดเจนที่ในดำเนินการ

3. ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของทางองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช ได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อมอบให้แก่ผู้สูงอายุอย่างเดียวและไม่สามารถนำไปใช้ดำเนินการในนโยบายอื่น ๆ ได้ โดยแต่ละปีนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชจะได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับจำนวนผู้สูงอายุในปีนั้น ๆ ซึ่งแตกต่างกันกับ วริศรา ยิ้มยวน (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะไร่ จังหวัดฉะเชิงเทรา กล่าวว่า ปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินงานนโยบายและปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอนั้น เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ เช่น การขึ้นทะเบียนของผู้สูงอายุเกิดความล่าช้าจึงส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณ จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ตรงตามกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะไร่ ทำการร้องขอไป นั้นเอง

4. ด้านสถานที่ พบว่า สถานที่นับเป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาใช้บริการ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชมีการกำหนดสถานที่ที่เหมาะสม และชัดเจน เพื่อบริการให้แก่ประชาชน และผู้สูงอายุในการเข้ามาติดต่อราชการ โดยพิจารณาจากเป็นจุดศูนย์กลางของตำบล ทั้ง 6 หมู่บ้าน มีรถโดยสารสาธารณะผ่านและสัญจรสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับ ธนัตถ์วัฒน์ เอียดพวง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์แท่น จังหวัดนครนายก พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์แท่นได้พิจารณาสถานที่ในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสะดวกแก่การเข้ารับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและยังนับว่าไม่เป็นอุปสรรคในการเดินทางของผู้สูงอายุในการเข้ารับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองนั่นเอง

5. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ พบว่า วัสดุ อุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และผู้สูงอายุนั้นมีเพียงพอต่อการบริการ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร อุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น แต่พบ

ปัญหาเพียงเล็กน้อยในส่วนของเครือข่ายและระบบสารสนเทศ ซึ่งพบปัญหาเพียงบางช่วงเวลาเท่านั้น และส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในการตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติไม่ให้เกิดความผิดพลาด

จากที่กล่าวมา องค์การบริหารส่วนตำบลเทพราชดำเนินการการนำนโยบายเบี้ยยังชีพไปปฏิบัติได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งได้ดำเนินการตรงตามระเบียบและขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ ขนาพร สันตะวาฬิม (2564) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ได้แก่ ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านมาตรฐาน และวัตถุประสงค์ ของนโยบาย ซึ่งเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยของผลความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามที่ได้กำหนดไว้เป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิผล ด้านประสิทธิภาพ และด้านคุณภาพชีวิต จะพบว่า ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายเช่นกัน และสอดคล้องกับ เอนก ศรีนันท์, นิเทศ ดินณะกุล (2563) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองในจังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยในแต่ละด้าน คือ ปัจจัยด้านมาตรฐานของนโยบาย ปัจจัยด้านการสื่อสารและการปฏิบัติ ปัจจัยด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ และปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อีกทั้งปัจจัยด้านบุคลากรที่รับผิดชอบอีกด้วย และสอดคล้องกับ เมธี ถูกแบบ, สุชาติ ผิววงม , ประพีร์ อภิชาติสกุล (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ มีความเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ระดับมาก ในด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งนับได้ว่ามาตรฐานของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความชัดเจนและถูกต้องนั่นเอง

จากการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพราช ทำให้เล็งเห็นว่าการนำนโยบายไปสู่ความสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น ต้องมีหลายองค์ประกอบร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้าง ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ อีกทั้งด้านเทคโนโลยี นับว่ามีส่วนสำคัญในการดำเนินการนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดำเนินไปวัตถุประสงค์ตามที่นโยบายกำหนด และสอดคล้องกับ วรเดช จันทรศร (2552) กล่าวว่า ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model) เป็นความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับสมรรถนะขององค์กร เพราะเชื่อกันว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสมมติฐานหรือความคาดหวังมากน้อยเพียงใด ซึ่งรูปแบบนโยบายหรือโครงการที่จะประสบความสำเร็จได้จึงจำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างขององค์กรที่มีความถูกต้องและเหมาะสม บุคลากรและเจ้าหน้าที่ขององค์กรอย่างต้องมีการวางแผนเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งสำคัญ คือ งบประมาณ และตัวแบบด้านการจัดการนี้มีส่วนทำให้เล็งเห็นถึงการแก้ไขและแนวทางการศึกษาหาทางแก้ไขในปัญหาและอุปสรรคได้อีกเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาที่เป็นเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพก่อนนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงปัญหาของผู้สูงอายุ และการได้รับเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในปี 2565 (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์อมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน).
- ชนาพร สันตะวาฬิม. (2564). ปัจจัยการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ. โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชรินทิพย์ วันดี. (2554). การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย อำเภออดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในมุมมองผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนัตถ์นันท์ เอียดพวง. (2554). การประเมินโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์แทน จังหวัดนครนายก. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ. (2560). 2560, ธันวาคม 27). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า36-39
- ภัทรภร พวยพุง. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. วิทยาลัยพะเยา
- เมธี ถูกแบบ, สุชาติ ผิวงาม, และประพิร์ อภิชาติสกุล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: ศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพนมไพร. สืบค้นเมื่อ, 24 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <https://www.tci-thaijo.org>
- วรเดช จันทรศร. (2552). ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย.
- วริชรา ยิ้มยวน. (2565). การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะไร่ จังหวัดฉะเชิงเทรา. โครงการรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สิรวรรณ โพธิ์เหมือน. (2562). การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติกรณีศึกษาเทศบาลตำบลหาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดฉะเชิงเทรา2564. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <https://chachoengsao.m-society.go.th>
- สำนักงานสถิติจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2566). รายงานสถิติจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ.2566. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <https://chchsao.nso.go.th>
- อเนก ศรีนันท์, นิเทศ ดินณะกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองในจังหวัดปทุมธานี. จุฬาลงกรณ์